Ο Μακάριος, η Ένωση, η Ανεξαρτησία και η εξουσία (Ηλεκτρονικό Άρθρο)

Ιστορικό σημείωμα

Αυτό το ηλεκτρονικό άρθρο δημοσιεύτηκε τον Γενάρη του 2014 στην ιστοσελίδα της Αριστερής Παρέμβασης.

Περιεχόμενο

Ο Μακάριος, η Ένωση, η Ανεξαρτησία και η εξουσία

21/01/2014

Η αδιαμφισβήτητη υπόσκαψη του κράτους της Ζυρίχης από τον Μακάριο και την κυβέρνησή του συνδυάστηκε, μεταξύ άλλων, και με την επίκληση της Ένωσης ως ένα διαχρονικό όραμα του «κυπριακού λαού». Μακάριος και υπουργοί του συντηρούσαν την προοπτική αυτή κύρια μέσω της συνθηματολογίας. Αυτή η «ενωσιολογία» όμως , στόχευε όντως στην ένωση και στη διοικητική ενσωμάτωση της Κύπρου στην Ελλάδα;

Ο Ανδρέας Παπανδρέου είπε κάποτε ότι ο Μακάριος είναι ένας ηγέτης που είναι δημοφιλής στη χώρα του όσο κανένας άλλος στον κόσμο και ο οποίος μιλούσε για ένωση, αλλά στην πράξη προωθούσε την ανεξαρτησία. Ο αμερικανός διπλωμάτης Άτσενσον χαρακτήρισε τον Μακάριο «πονηρό», αλλά όχι «εμφυή». Είναι αλήθεια ότι ο Μακάριος κουβαλούσε ένα δυσανάλογο τής πολιτικής σκέψης και προσφοράς του κύρος από την περίοδο πριν την ανεξαρτησία ακόμα. Η πολύ περιορισμένη κομματική ζωή, η αδυναμία της αστικής τάξης να επιβληθεί έναντι της Εκκλησίας και να εκσυγχρονίσει τους θεσμούς και να φέρει νέες ιδέες, η συνακόλουθη ισχυροποίηση της Εκκλησίας (μέσω της Εθναρχίας) και καθιέρωσή της ως η κινητήρια δύναμη του πολιτικού και εθνικού στόχου της ένωσης με την Ελλάδα, το χαμηλό κριτήριο των ελληνοκύπριων πολιτών, η υποτονικότητα της κυπριακής Αριστεράς, όλα αυτά ενισχύουν σε υπερβολικό βαθμό τον , από το 1950, αρχιεπίσκοπο Μακάριο Γ’ που έδειχνε δραστήριος και εμπνευσμένος.

Αυτό το κύρος που κουβαλούσε στο εσωτερικό συνδυάστηκε με ένα μεγάλο κύρος στη διεθνή σκηνή και αυτό επίσης δυσανάλογο του πραγματικού πολιτικού ύψους του Μακαρίου. Οι λεπτές ισορροπίες του Ψυχρού Πολέμου έδωσαν την ευκαιρία στον Μακάριο να παίζει το χαρτί του «κακού παιδιού» των Δυτικών φλερτάροντας με το Ανατολικό μπλοκ και τους Αδέσμευτους. Αυτός ο πολιτικός εκβιασμός τον έκανε υπολογίσιμο στους Δυτικούς, αλλά και συμπαθή στον υπόλοιπο κόσμο. Παρουσιαζόταν σαν ο ακραιφνής εκφραστής των δικαίων του κυπριακού λαού δαιμονοποιόντας κάθε σχέδιο λύσης που κατέβαινε στο τραπέζι, χαρακτηρίζοντάς το συνήθως «διχοτομικό» και «ευνοϊκό στις επιθετικές βλέψεις της Τουρκίας».

Αυτό το «αντιστασιακό» προφίλ του και η αντινατοϊκή ρητορεία του, πέραν των Ανατολικών και των Αδεσμεύτων, γοήτευαν και την ελληνική κοινή γνώμη. Μια Ελλάδα , στις αρχές της δεκαετίας του ’60, που πάλευε να ξεφύγει από το συντηρητισμό της μετεμφυλιακής προηγούμενης δεκαετίας, την ποικιλότροπη εξάρτηση από τις ΗΠΑ, τις παρεμβάσεις της CIA, της ΚΥΠ, του Παλατιού, του

στρατιωτικού παρακράτους. Μια κοινωνία που πάλευε για «εθνική αξιοπρέπεια». Σε αυτό το πλέγμα συνδέθηκε και το Κυπριακό, αλλά με ένα στρεβλό τρόπο. Η ριζοσπαστικοποίηση της ελληνικής κοινωνίας και ο αντιδυτικισμός της πήραν μια μορφή δυναμικής , μέχρι και φανατικής υιοθέτησης των επιδιώξεων του ελληνοκυπριακού εθνικισμού και η όποια απόκλιση από τα «δίκαια» αιτήματα των Ελληνοκυπρίων προσλαμβανόταν σαν προδοτική υποχώρηση. Σε αυτό το πλαίσιο, ο Μακάριος ισχυροποιούσε τη θέση του συνεχώς, οι ελληνικές κυβερνήσεις δέχονταν συνεχή πίεση από την κοινή γνώμη και το Κυπριακό παρέμεινε άλυτο, με τις δυο κοινότητες να απομακρύνονται με ραγδαίο τρόπο η μια από την άλλη.

Όποια σχέδια λύσης προτάθηκαν στα χρόνια της ΕΟΚΑ απορρίφθηκαν από τον Μακάριο. Όλα μιλούσαν προοπτικά για τη δυνατότητα αυτοδιάθεσης- ένωσης. Αλλά και αργότερα, το 1964, απέρριψε σχέδια (π.χ.Άτσενσον, Γαρουφαλιά) που οδηγούσαν στην ένωση. Τη Ζυρίχη την αποδέκτηκε γιατί του έδινε την εξουσία. Όμως, από την άλλη, ποτέ δεν δέχτηκε την ανάδειξη των Τουρκοκυπρίων σε ισότιμη κοινότητα αντί σε περιθωριακή μειονότητα. Όλες του οι ενέργειες αποσκοπούσαν στο πλήγμα και στην περιθωριοποίηση των Τουρκοκυπρίων με απώτερο σκοπό την ολοκληρωτική κυριαρχία της ελληνοκυπριακής κοινότητας μέσω της δικής του ηγεμονίας. Για να το επιτύχει αυτό έπαιζε ένα ιδιότυπο παιχνίδι μεταξύ Ανεξαρτησίας και Ένωσης. Από τη μια ενίσχυε την ελληνοκυπριακή κρατική υπόσταση και συνείδηση και από την άλλη συντηρούσε το όραμα της ένωσης.Η στήριξη που παρείχε σε εθνικιστικές ομάδες και καπετανάτα, τα 13 σημεία, η προσπάθειά του να εξουθενώσει τους αποκλεισμένους από το 1964 Τουρκοκύπριους στους θύλακές τους, ήταν μερικές από τις πολλές ενέργειες του Μακαρίου που στόχευαν στην επιβολή των Ελληνοκυπρίων, και του ίδιου φυσικά, πάνω στο νέο κράτος και στην κοινωνία, χωρίς όμως οι Τουρκοκύπριοι να παίζουν κάποιο σημαντικό ρόλο.

Η επίκληση της Ένωσης εξυπηρετούσε ουσιαστικά το στόχο του Μακαρίου και της ευνοούμενης ελίτ γύρω του για δημιουργία συνθηκών κρίσης και έντασης. Με την «ενωσιολογία»:

α) Άφηνε να αιωρείται η «αδικία» της Ζυρίχης. Ότι δηλαδή η μεγάλη πλειοψηφία που οραματιζόταν την ένωση έκανε υποχώρηση αποδεχόμενη το σύνταγμα αυτό και εν τέλει καταπιέζεται από τις άδικες διατάξεις του. Με αυτόν τον τρόπο δικαιολογούσε τις μονομερείς πράξεις του που έπλητταν το δικοινοτικό χαρακτήρα του νέου κράτους.

β) Δηλητηρίαζε το κλίμα μεταξύ των δυο κοινοτήτων και ενίσχυε τη λογική του διαχωρισμού. Ο Μακάριος ήθελε κυριαρχία των Ελληνοκυπρίων σε ενιαία Κύπρο και τους Τουρκοκυπρίους σε καθεστώς μειονότητας, αλλά έως ότου το καταφέρει αυτό (όπως ήλπιζε), ευνοούσε τη διχοτόμηση.

γ) Άγγιζε τα εθνικιστικά αντανακλαστικά της ανώριμης κοινωνίας και κέρδιζε τις συνειδήσεις της πλειοψηφίας της , η οποία γαλουχήθηκε όλη την προηγούμενη περίοδο με το όραμα της ένωσης.

δ) Αμυνόταν έναντι των φανατικών ενωτικών που τον κατηγορούσαν για «απεμπόληση της ένωσης».

Ακόμα και μετά τα γεγονότα της Κοφίνου και την αποχώρηση της μεραρχίας το 1967, όπου πια η ένωση φάνταζε εξ’αντικειμένου αδιανόητη για όλες πλευρές που ασχολούνταν με το Κυπριακό, ντόπιες και ξένες, συντηρούσε αμυδρά την προοπτική αυτή. Έλεγε για παράδειγμα: « θέλουμε την ένωση, αλλά είναι δύσκολο…». Συνέχισε δηλαδή να παίζει το παιχνίδι του εθνικισμού, δεν έκανε καμιά προσπάθεια να προσεγγίσει την άλλη κοινότητα, η οποία αφομοίωνε κι αυτή αντίστοιχα τη λογική του διαχωρισμού. Η κυριαρχία των Ελληνοκυπρίων στο κράτος, στην οικονομία, στα όπλα και στο 95% του εδάφους και παράλληλα η απομόνωση των Τουρκοκυπρίων στους θύλακες, εφησύχαζε τον Μακάριο και την ελίτ γύρω του για το ότι θα μπορούσαν επ’ άπειρον να καρπώνονται απρόσκοπτα εξουσία, κύρος και οικονομικά οφέλη. Μόνο που αυτό κράτησε για ακόμα λίγα χρόνια, ως το καλοκαίρι του 1974.

Μάριος Θρασυβούλου

Χρειάζεται Αγγλική Μετάφραση, Χρειάζεται Τούρκικη Μετάφραση, Αριστερή Παρέμβαση (Ομάδα), Ηλεκτρονικά Άρθρα, Δεκαετία 2010-2019, 2014, Απροσδιόριστη Τοποθεσία

From:
https://www.movementsarchive.org/ - **Κυπριακό Κινηματικό Αρχείο**
Cyprus Movements Archive
Kıbrıs Sosyal Hareket Arşivi

Permanent link:
https://www.movementsarchive.org/doku.php?id=el:digital:multiple:makarios

Last update: **2025/07/15 13:46**